

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 91 โรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 21,385 คน นักเรียนชาย 10,031 คน นักเรียนหญิง 11,354 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 500 คน เป็นนักเรียนชาย 235 คน และนักเรียนหญิง 265 คน ได้จากการคำนวณดังนี้

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมให้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamanae, 1970 อ้างถึงในประคอง วรรณสุด, 2535)

สูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{21385}{1 + (21385)(.05)^2} \\
 &= 392 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

เมื่อกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด จำนวน 392 คน แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน

2. สุ่มโรงเรียนที่เป็นประชากรโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จากกลุ่มโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 8 กลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนละ 3 โรงเรียน

3. สุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่เป็นประชากรด้วยวิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศ โดยการเทียบจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละโรงเรียนแยกตามเพศเท่ากับ

$$\frac{\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{ประชากรแต่ละโรงเรียนแยกตามเพศ}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

4. สุ่มตัวอย่างห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้อง แล้วเลือกนักเรียนในแต่ละห้องให้ได้นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงตามจำนวนที่ได้จากการคำนวณ โดยมีนักเรียนทั้งหมด 500 คน เป็นนักเรียนชาย 235 คน นักเรียนหญิง 265 คน ดังตารางที่ 12 ในภาคผนวก ค.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาต่าง ๆ 7 ด้าน คือ การบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย ความปลอดภัย สุขภาพจิต สารเสพติด เพศศึกษา และการดูแลรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scales)

แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย รวมถึงเหตุผลในการปฏิบัติเป็นแบบ 3 ตัวเลือก และมีตัวเลือกปลายเปิดเพื่อให้นักเรียนตอบเหตุผลอื่นด้วย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษา รวบรวม ข้อมูลจากบทความ เอกสาร หนังสือตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมสุขภาพ
2. ศึกษาหลักสูตรวิชาสุขศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และ มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
3. ศึกษาปัญหา พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากบทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม จากเอกสาร หนังสือการวัดและประเมินผล เพื่อสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติ
5. สร้างแบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหา พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติ 7 ด้าน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านพฤติกรรมทางด้านสุขศึกษาและสุขภาพ จำนวน 7 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก.) ตรวจสอบความตรงเนื้อหา(Content Validity) เพื่อให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน
7. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิคร้อยละ 27 แล้วทดสอบสถิติค่า " ที " (t-test) เพื่อเลือกข้อที่มีคุณภาพได้ โดยพิจารณาจากข้อที่มีค่า " ที " เท่ากับหรือมากกว่า 1.75 (ดูในภาคผนวก จ.) และนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธี Coefficient Alpha ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .83
8. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอีกครั้งให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานอีกครั้งก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ออกหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง และรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSPC⁺ (Statistical Package for The Social Sciences)

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แยกตามเพศ อายุ ศาสนา บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ในปัจจุบัน การศึกษาสูงสุดของบิดาและมารดา อาชีพของผู้ปกครอง และแหล่งความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติกรวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้
  - 2.1 นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยรวม เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงโดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

การปฏิบัติ	การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	4	1
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	3	2
ปฏิบัติบางครั้ง	2	3
ไม่ปฏิบัติเลย	1	4

2.2 การประเมินพฤติกรรมด้านการปฏิบัติโดยรวม เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ โดยอาศัยคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของคะแนน	การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00	ปฏิบัติเป็นประจำ	ไม่ปฏิบัติเลย
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติบางครั้ง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	ปฏิบัติบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นประจำ

2.3 การวัดระดับพฤติกรรมสุภาพด้านการปฏิบัติ โดยรวม เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ อาศัยคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของคะแนน	ระดับการปฏิบัติ
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	ดี
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	พอใช้
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	ควรปรับปรุง

2.4 เหตุผลการปฏิบัติ นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตาราง ดังตารางที่ 14-20 ในภาคผนวก ข.

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมสุภาพด้านการปฏิบัติ โดยรวม เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อตามตัวแปรเพศ โดยทดสอบค่า "ที" (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05